

Spørgsmål om danske sager ved Den internationale Domstol i Haag vedr. maritime afgrænsningsspørgsmål.

I visse rapporter om afgrænsningen mellem Rusland og Danmark omkring Nordpolen, står der, at hvis FN-afklaringen ender i overlappende krav, skal disse løses ved direkte forhandlinger mellem Rusland og Danmark.

De afgørelser i Haag, som nævnes, skyldes disse at begge lande har været enige om at henlægge afgørelsen til domstolen fremfor ved direkte forhandlinger? Og betyder dette, at hvis blot et af landene ikke ønsker afgørelsen henlagt til domstolen, er der kun direkte forhandlinger til at afgøre uenigheden?

Svar:

De sager, som Danmark har haft ved Den internationale Domstol (DID) i Haag, har været henvist hertil af parterne, fordi de ikke kunne nå til enighed gennem direkte forhandlinger.

DID kan alene behandle og træffe bindende afgørelse i tvister mellem lande, der har anerkendt domstolens kompetence, se DID's statutter art. 33.

Alle medlemmer af FN-pagten er automatisk medlemmer af DID's statutter. Men brug af DID til at træffe bindende afgørelse i retstvister kræver et yderligere skridt: Enhver medlemsstat kan på et hvilket som helst tidspunkt afgive en særlig erklæring om anerkendelse af domstolens kompetence til at afsige bindende afgørelser i tvister med stater, der har accepteret en tilsvarende pligt til at anerkende domstolens kompetence i så henseende. 74 stater, herunder Danmarks modparter i de hidtidige sager ved DID, har hidtil afgivet en sådan erklæring. Kun et af FNs Sikkerhedsråds fem permanente medlemmer har afgivet en sådan erklæring, nemlig UK.

Spørgsmålet er, om nogle af de institutioner, som FN's Havretskonvention anfører som mulige midler til at træffe bindende afgørelser i havretslige tvister, kunne tænkes anvendt i en eventuel tvist om afgrænsningen af kontinentalsoklen i forhold til Rusland.

Rusland har imidlertid i forbindelse med ratifikationen af FN's Havretskonvention taget visse forbehold, som skaber tvivl om, i hvilket omfang Rusland har anerkendt bindende retslig afgørelse i sådanne tvister, jfr. vedlagte bestemmelser mv.

Det er således tvivlsomt, om Rusland overhovedet vil anerkende en kompetence for havretskonventionens myndigheder i en sådan sag, jfr. Arctic Sunrise sagen mellem Nederlandene og Rusland i 2013.

Spørgsmål ifm. Kina og sjældne jordarter; det er blevet foreslået, at disse lægges ind i FN-regi. Er noget sådant blevet diskuteret - og er det realistisk at give hele menneskeheden ret til begrænsede strategiske naturressourcer?

Svar:

Når det kommer til sjældne jordarter (REE – Rare Earth Elements), finder mineprojekter for nuværende – både i Grønland og andre lande med forekomster – sted onshore og indenfor egen jurisdiktion. Specifikt fsva. Grønland, er dette område hjemtaget og udbytte af mineprojekter, herunder REE, tilfalder Grønland.

Det gælder for REE, men også for en række andre ressourcer. Uagtet at vi disse år mærker konsekvenserne af rene nationale betragtninger for anvendelsen/udnyttelsen af globale offentlige goder/onder, så må man nok konstatere, at 'samarbejdsklimaet' i FN ikke aktuelt er til beslutninger om indskrænkning af national suverænitet. Selv spørgsmålet om udnyttelsen af havbunden (deep sea mining) uden for staters EEZ er – så vidt vides - en kilde til betydelig politisk uenighed, jfr nedenfor.

Hvis det gribes an fra et havretligt perspektiv, er forvaltningen af naturlige ressourcer i havet, samt på havbunden og dens undergrund, kyststaters ret indenfor deres eksklusive økonomiske zone (EEZ) - og på kontinentalsoklen, hvis den strækker sig længere ud end 200 sømil, jf. FN' havretskonvention. Det er svært at forestille sig, at nogle lande skulle have interesse i et scenarie hvor REE behandles i FN-regi, i en udstrækning hvor det ville være en indgriben i suveræne staters mulighed for at udnytte deres egne ressourcer.

Den Internationale Havbundsmyndighed (ISA) regulerer allerede havbundsudnyttelse udenfor national jurisdiktion. Der er en profitdelingsmekanisme med ISA, når man når ud over 200 sømil/EEZ – eller kontinentalsoklen, hvis den strækker sig længere ud - og det internationale havbundsområde reguleres dertil fuldt ud af ISA, der er etableret under havretskonventionen til at regulere og godkende havbundsundersøgelser og minedrift til gavn for menneskeheden ("for the benefit of mankind as a whole"). ISA har mandat til at kunne regulere alle former for mineraler, herunder REE. Der har ikke – så vidt vides - været drøftelser om, hvorvidt man ønsker at regulere REE udvinding på særlig måde, og ifølge en fornuftig fortolkning af reguleringen under ISA og de naturlige forekomster af REE, giver det ikke mening at regulere REE særskilt. REE er jo en samlebetegnelse for 18 forskellige typer af metaller, hvoraf enkelte – eller flere – naturligt findes i nogle mineraler, som måske i fremtiden, søges udnyttet i det internationale havbundsområde - under ISA.

Spørgsmål: Hvilken relation er der mellem Arktis Råd og "The Arctic Coast Guard Forum (ACGF)"?

Svar:

Orlogskaptajn Jens Peter Holst-Andersen, Forsvarsministeriet, har hjulpet os med følgende svar:

ACGF har principielt ikke noget med Arktisk Råd at gøre. ACGF er et uafhængigt operativt forum bestående af de 8 arktiske staters kystvagter el. kystvagtsslignede myndigheder (fx Arktisk Kommado for Danmark).

I Arktisk Råd er det arbejdsgruppen EPPR (Emergency Prevention Preparedness and Response), som håndterer samarbejde vedr. eftersøgning og redning m.m. på strategisk/politisk niveau. Kongeriget har pt. formandskabet for EPPR via undertegnede.

EPPR og ACGF arbejder dog sammen/komplimenterer hinanden på en række områder - herunder i arbejdet med eftersøgning og redning på de respektive niveauer.

Spørgsmål: Er der en liste over lande med observatørstatus i Arktis Råd (Kinas optagelse fremhæves ofte som den eneste, men de er jo langt alene om det)?

Svar: Listen over de 6 permanente deltagere, de 12 observatørstater, de 13 observatører fra internationale og interparlamentariske organisationer og de 12 NGO-observatører fremgår af Arktisk Råds hjemmeside og opdateres løbende. Se link <https://arctic-council.org/en/>

Spørgsmål: Har Danmark også har udeståender med Norge omkring havbunden? Ofte nævnes kun Rusland og ved festlige lejligheder Canada i parentes.

Svar: To af de sager, Danmark har ført ved Den internationale Domstol i Haag, har vedrørt maritime afgrænsningsspørgsmål: Sagen mellem Danmark, Tyskland og Nederlandene om afgrænsningen af kontinentalsoklen i Nordsøen (1969) og sagen mellem Danmark og Norge om afgrænsningen af de økonomiske zoner mellem Grønland og Jan Mayen (1993). Den tredje sag efter 1945 vedrørte også et havretsrelateret spørgsmål: Storebæltsagen (1991) mellem Danmark og Finland.
